

»Aktiv rekruttering« af mænd eller kvinder til stillinger, hvor det pågældende køn er underrepræsenteret

Udtalt over for ligestillingsrådet, at jeg måtte anse det for bedst stemmende med ligebehandlingsloven at antage, at stillingsannoncering, hvori der rettes en direkte opfordring til det ene køn om at reflektere, må forudsætte, at der forinden er meddelt dispensation efter lovens § 11, stk. 2.

FOB nr. 83.232

(J. nr. 1983-676-49).

A rettede henvendelse til mig i anledning af et svar, som ligestillingsrådets sekretariat havde meddelt ham i en skrivelse af 20. juni 1983. Med henvisning til et opslag af en videnskabelig stilling ved et udenlandsk universitet, hvori det bl.a. var anført, at »... kvinder specielt (opfordres) til at søge ...«, havde han spurgt, om en tilsvarende formulering ville være tilladt i Danmark.

Udgangspunktet for besvarelsen af dette spørgsmål er bestemmelserne i lov nr. 161 af 12. april 1978 om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. Efter denne lovs § 2, skal »enhver arbejdsgiver ... behandle mænd og kvinder lige ved ansættelse i stillinger«, og efter § 6 »... må (det) ikke ved annoncering angives, at der til ansættelse eller erhvervsuddannelse m.v. søges eller foretrækkes personer af et bestemt køn«. Efter lovens § 11, stk. 2, kan arbejdsministeren efter indhentet udtalelse fra ligestillingsrådet og det ministerium, hvorunder spørgsmålet hører, tillade foranstaltninger, der fraviger §§ 2-6, med henblik på at fremme lige muligheder for mænd og kvinder, navnlig ved at afhjælpe de faktiske uligheder, som påvirker adgangen til beskæftigelse, erhvervsuddannelse m.v.

I sin besvarelse i skrivelser af 20. juni 1983 oplyste sekretariatet, at ligestillingsrådets holdning til det rejste spørgsmål var, »... at man, uden at der skal søges dispensation fra loven, også i Danmark kan udforme en stillingsannonce med den pågældende tekst. Ved at opfordre specielt det køn, der er klart underrepræsenteret, til at søge, gøres rekrutteringsgrundlaget bredere. Dette vil kunne give en mulighed for at få en mere rimelig kønsmæssig balance inden for det pågældende arbejdsområde. En forudsætning er dog, at det ene køn ikke favoriseres i selve den konkrete udvælgelsessituation mellem de personer, som har søgt stillingen«.

Efter at jeg fra ligestillingsrådets sekretariat havde fået oplyst, at ligestillingsrådet havde udtalt sig på linje med det anførte i en konkret sag, hvor indenrigsministeriet havde rejst spørgsmål om dispensation med henblik på at søge rekrutteringen af mandligt plejepersonale til visse psykiatriske hospitalsafdelinger øget, anmodede jeg i skrivelse af 22. august 1983 ligestillingsrådet om en udtalelse vedrørende den retsopfattelse, som ligestillingsrådet således havde givet udtryk for.

Denne udtalelse modtog jeg med ligestillingsrådets skrivelse af 21. september 1983. I udtalelsen anførte rådet bl.a., »... at det ikke er nødvendigt med en dispensation, for at man i annoncer eller i uddannelsesbrochurer skal kunne angive, at man tilstræber en mere ligelig kønsfordeling inden for erhvervet og derfor også opfordrer specielt kvinder henholdsvis mænd til at søge. Ligestillingsrådet anser fremgangsmåden for at være i nøje overensstemmelse med praksis - og som liggende inden for lovens rammer. Ligestillingsrådet anser det i øvrigt ikke for at være positiv særbehandling i sig selv at gøre opmærksom på, at man arbejder for ligestilling mellem kvinder og mænd. Dispensationskravet kommer først ind, hvis man ved selve udvælgelsen til uddannelse/stillinger favoriserer mænd eller kvinder ...«.

I skrivelse af 13. marts 1984 anmodede jeg arbejdsministeriet om at fremkomme med en udtalelse om det rejste fortolkningsspørgsmål, og i en skrivelse af 13. april 1984 udtalte arbejdsministeriet herefter bl.a., »... at det følger af § 6 i ... (ligebehandlingsloven), at det ikke ved annoncering til ansættelse eller erhvervsuddannelse m.v. må angives, at der søges eller foretrækkes personer af et bestemt køn. Som det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, er baggrunden herfor, at en annonce, der henvender sig direkte eller indirekte til det ene køn, næppe kan forventes at få personer af det andet køn til at reflektere på annoncen. Selv om kvinder/mænd er underrepræsenterede på en række erhvervsområder, vil det være betænkeligt, uden at der er meddelt dispensation hertil efter lovens § 11, stk. 2, i en stillingsannonce at opfordre det underrepræsenterede køn til at søge en bestemt stilling. Den psykologiske virkning vil formentlig være den samme, som hvis annoncen rettede sig direkte til det ene køn. Efter arbejdsministeriets opfattelse vil det derfor ikke uden dispensation være i overensstemmelse med loven at praktisere aktiv rekruttering via annoncering, selv om det ene køn ikke favoriseres ved udvælgelsen. Derimod er der efter arbejdsministeriets opfattelse ikke noget til hinder for i en annonce at understrege, at en stilling kan søges af både mænd og kvinder«.

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til A:

»Jeg er enig med ligestillingsrådet i, at det ikke i sig selv kan anses for positiv særbehandling at gøre opmærksom på, at man arbejder for ligestilling mellem kvinder og mænd, ligesom jeg er enig i, at det i en række tilfælde kan være sagligt velbegrundet og i god overensstemmelse med ligebehandlingslovens intentioner, at man i annoncer og uddannelsesbrochurer m.v. angiver, at man tilstræber en mere ligelig kønsfordeling og derfor også opfordrer specielt kvinder henholdsvis mænd til at søge.

Efter ligebehandlingsloven forudsætter gennemførelsen af visse sådanne foranstaltninger imidlertid, at der forinden er meddelt dispensation efter lovens § 11, stk. 2. Dette gælder i alle tilfælde, hvor de påtænkte foranstaltninger indebærer en fravigelse af lovens §§ 2-6.

Efter lovens opbygning har forskriften i lovens § 6 om kønsneutral annoncering - uanset dens nære sammenhæng med forbuddet mod for-

skelsbehandling i forbindelse med selve udvælgelsen (lovens § 2) - karakter af en præventiv forskrift med et selvstændigt anvendelsesområde i forhold til § 2. Ved vurderingen af, om en foreliggende annoncering kan anses for en tilsidesættelse af lovens § 6, er det således principielt uden betydning, om der ved annonceringen tillige tilsigtes (endsige om der senere faktisk udøves) forskelsbehandling ved selve udvælgelsen i strid med lovens § 2.

Jeg må derfor være enig med arbejdsministeriet i, at det må anses for bedst stemmende med ligebehandlingsloven at antage, at i hvert fald en annoncering, hvori der rettes en direkte opfordring til det ene køn om at reflektere, må forudsætte, at der forinden er meddelt dispensation efter lovens § 11, stk. 2.

Jeg bemærker herved, at lovens dispensationsordning må opfattes som et udtryk for ønsket om at sikre, at der på den ene side ikke lægges hindringer i vejen for særordninger, der er loyalt begrundet i hensynet til at virkeliggøre ligebehandlingslovgivningens målsætning, men at der på den anden side forud for iværksættelsen af initiativer, der indebærer en tilsidesættelse af lovens forskrifter, sker en konkret efterprøvelse af behovet for og intentionen bag de påtænkte foranstaltninger.

Jeg har gjort ligestillingsrådet bekendt med min opfattelse.

Det tilføjes, at arbejdsministeriets tilkendegivelse om, at den mere indirekte opfordring, der efter omstændighederne kan være indeholdt i en udtrykkelig fremhævelse af, at en annonceret stilling kan søges af både mænd og kvinder, normalt ikke vil kunne anses for en tilsidesættelse af lovens § 6, ikke giver mig anledning til bemærkning.

...«